ЗМІСТ

Переднє слово 3

Перший модуль
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА СТАРОДАВНЬОГО СВІТУ

Тема 1
Держава і право країн Стародавнього Сходу 9
Закони Хаммурапі, царя Вавилону *(витяги)* 9
Закони Ману *(витяги)* 19

Тема 2
Держава і право країн античного світу 25
Закони Драконта (621 р. до н. е.) *(витяги)* 25
Плутарх про реформи Лікурга *(витяги)* 26
Плутарх про реформи Солона *(витяги)* 28
Аристотель про реформи Клісфена *(витяги)* 29
Аристотель про спартанські установи *(витяги)* 30
Аристотель про державний лад Афін (V—IV ст. до н. е.) *(витяги)* 31
Аристотель про судовий процес в Афінах *(витяги)* 36
Тіт Лівій про реформи Сервія Туллія *(витяги)* 37
Діонісій про реформу Сервія Туллія 38
Закони XII таблиць *(витяги)* 41

Другий модуль
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА СЕРЕДНІХ ВІКІВ

Тема 3
Феодальна держава і право країн Європи 47
Салічна правда *(витяги)* 47
Саксонська правда *(витяги)* 55
Закон про ордалії (між 938 і 1000 рр.) Англія *(витяги)* 63
Велика хартія вольностей (Англія) 1215 р. *(витяги)* 64

Золота Булла (Німеччина) 1356 р. *(витяги)* 66
Великий березневий ордонанс 1357 р. *(витяги)* 69
Кароліна 1532 р. *(витяги)* 70
Псковская Судная грамота 73
Судебник 1497 г. 77
Соборное уложение 1649 г. 82
О порядке наследования в движимых и недвижимых имуществах (1714 г., марта 23) 97
О воспрещении взяток и посулов и наказание за оное (1714 г., декабря 24) 98
Артикул воинский с кратким толкованием (1716 г., марта 30) 99
Табель о рангах всех чинов, воинских, статских и придворных, которые в котором классе чины; и которые в одном классе, те имеют по старшинству времени вступления в чин между собою, однакож воинские выше прочих, хотя б и старее кто в том классе пожалован был (1722 г., генваря 24) 106
Грамота на права, вольности и преимущества благородного российского дворянства (1785 г., апреля 21) 111
Свод законов Российской империи повелением императора Николая Павловича составленный (1835 г.) 112

Третій модуль
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА НОВОГО ЧАСУ

Тема 5
Виникнення буржуазної держави та права 120
Загальна декларація прав людини (1948 р.) *(витяги)* 120
Міжнародний Пакт про громадянські та політичні права (1966 р.) *(витяги)* 125
Європейська Конвенція про захист прав і основних свобод людини (1950 р.) *(витяги)* 131
Протокол № 6 до Європейської Конвенції про захист прав і основних свобод людини (Страсбург, 28.IV.1983) *(витяги)* 136

Тема 6
Становлення та розвиток буржуазної держави в Англії 137
Петиція про права (1628 р.) *(витяги)* 137
Акт довгого парламенту проти розпуску палат без їх згоди (11 травня 1641 р.) 140

Велика ремонстрація (22 листопада 1641 р.) *(витяги)* 140
Акт, що проголошував Англію республікою (19 травня 1649 р.) 143
Знаряддя управління (13 грудня 1653 р.) *(витяги)* 144
Акт про краще забезпечення свободи підданого і про попередження ув'язнень за морями (Habeas corpus act) (26 травня 1679 р.) *(витяги)* 146
Білль про права (13 лютого 1689 р.) *(витяги)* 150
Акт про престолоспадкування (12 червня 1701 р.) *(витяги)* 151

Тема 7
Утворення державності США та її конституційне закріплення 153
Декларація незалежності США (4 липня 1776 р.) *(витяги)* 153
Статті конфедерації (1781 р.) 155
Конституція США (17 вересня 1787 р.) 164
Білль про права США (1791 р.) 174

Тема 8
Буржуазна держава у Франції 177
Проголошення Національних зборів (9 липня 1789 р.) *(витяги)* 177
Декларація прав людини і громадянина (26 серпня 1789 р.) 178
Конституція Франції (3 вересня 1791 р.) *(витяги)* 180
Декрет Конвенту про підозрілих (17 вересня 1793 р.) *(Витяги)* 183
Декрет Конвенту про реорганізацію революційного трибуналу (10 червня 1794 р.) *(витяги)* 183
Конституційний закон про організацію державної влади 185
(25 лютого 1875 р.) *(витяги)* 185
Закон про організацію Сенату (24 лютого 1875 р.) *(витяги)* 186
Закон про відносини державної влади (16 липня 1875 р.) *(витяги)* 186

Тема 9
Утворення Німецької імперії та її державно-правовий розвиток (XIX—поч. XX ст.) 190
Договір про Німецький союз (1815 р.) *(витяги)* 190
Імперська Конституція (28 березня 1849 р.) *(витяги)* 191
Конституція Німеччини (16 квітня 1871 р.) *(витяги)* 193
Цивільне уложення Германської Імперії (1900 р.) *(витяги)* 195

Тема 10
Становлення та розвиток буржуазного права 224
Цивільний кодекс Франції (1804 р.) *(витяги)* 224
Кримінальний кодекс Франції (1810 р.) *(витяги)* 238

Тема 11
Держава і право Росії другої половини XIX—поч. XX ст. 244
Манифест 19 февраля 1861 года. О всемилостивейшем даровании крепостным людям прав состояния свободных сельских обывателей и об обустройстве их быта 244
Общее положение о крестьянах, вышедших из крепостной зависимости (1861 г.) 245
Положення про викуп селянами їх садиб та польових угідь (19 лютого 1861 року) *(витяг)* 248
Высочайше утвержденное положение о губернских и уездных земских учреждениях (1 января 1864 г.) 249
Высочайше утвержденное учреждение судебных установлений (20 ноября 1864 г.) 252
Учреждение Государственной думы (1905 г.) 255
Об усовершенствовании государственного порядка. Высочайший манифест от 17 октября 1905 года 256
Столипінський указ про доповнення деяких постанов діючого закону в питаннях селянського землеволодіння і землекористування (9 листопада 1906 р.) *(витяг)* 257

Четвертий модуль
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА НОВІТНЬОГО ЧАСУ

Тема 12
Формування та розвиток радянської держави і права в Росії 261
Декларація про утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік (30 грудня 1922 р.) 261
Договір про утворення Союзу Радянських Соціалістичних Республік (30 грудня 1922 р.) 263

Тема 13
Державно-правовий розвиток країн світу у XX ст. 268
Німеччина
Конституція Німецької імперії (Веймарська) (11 серпня 1919 р.) *(витяги)* 268

Указ про захист народу і держави (28 лютого 1933 р.) 296
Закон проти утворення нових партій (14 липня 1933 р.) *(витяги)* 298
Закон про забезпечення єдності партії і держави (1 грудня 1933 р. зі змінами за законом 8 липня 1934 р.) *(витяги)* 299
Закон про Верховного Главу Німецької Імперії (1 серпня 1934 р.) *(витяги)* 300
Закон про ліквідацію рейхсрату (14 лютого 1934 р.) 300
Основний закон ФРН (23 травня 1949 р.) *(витяги)* 301

Франція

Конституція Французької Республіки *(витяги)* 305

Японія

Конституція Японії (3 травня 1947 р.) *(витяги)* 328

Сполучені Штати Америки

Поправка XVI до Конституції США (1913 р.) 334
Поправка XVII до Конституції США (1913 р.) 335
Поправка XVIII до Конституції США (1919 р.) 335
Поправка XIX до Конституції США (1920 р.) 336
Поправка XX до Конституції США (1933 р.) 336
Поправка XXII до Конституції США (1951 р.) 337

Великобританія

Акт про парламент (1911 р.) 338
Акт про народне представництво (1918 р.) *(витяги)* 341